

Myndigheten
för civilt försvar

Förstärkningsresurser hos Myndigheten för civilt försvar

Ett stöd när de regionala resurserna inte räcker till

**Förstärkningsresurser hos Myndigheten för civilt försvar
– ett stöd när de regionala resurserna inte räcker till**

Myndigheten för civilt försvar
651 81 Karlstad

Foto omslag: Jocke Berglund
Produktion: Advant

Publikationsnummer: MCF0004 – reviderad januari 2026
ISBN-nummer: 978-91-7927-695-9
Tidigare utgiven: MSB1061 – april 2020

Inledning

I den här broschyren presenteras de förstärkningsresurser som Myndigheten för civilt försvar kan ställa till förfogande vid en olycka, kris eller annan större händelse.

Målet är att kommunerna själva ska ha beredskap för att hantera de olyckor som sker. Vid olyckor som kommunens räddningstjänst inte kan klara själva förväntas de i första hand samverka med andra aktörer i sitt län och närområde. Myndighetens förstärkningsresurser är tänkta att användas först när kommunala och regionala resurser är uttömda.

Myndigheten för civilt försvar har också vissa förstärkningsresurser som är avsedda som stöd till exempelvis centrala myndigheter, länsstyrelser, regioner, Försvarmakten eller utlandsmyndigheter.

Innehåll

Inledning	3
Kommuner ska ha beredskap för sina risker	6
När resurserna inte räcker till	8
Skogsbrand	11
Branddepåer på 13 platser i landet	11
Höghöghastighetspumpar för vattentransport	12
Skopande flygplan	13
Översvämning	14
Barriärer	14
Pumpar	15
Strandnära oljeskadeskydd	16
Oljeskyddsförråden finns på 6 platser	16

CBRN	19
Kemenheter	20
Saneringsenheter	20
Indikeringsenheter	20
Företagens kemberedskap	22
Sök och räddning	24
Ledning och samverkan	26
Värdlandsstöd	28
Luftburen sjuktransport	30
Stödstyrkan	31

Kommuner ska ha beredskap för sina risker

Kommunerna ansvarar generellt för att vidta insatsförberedande åtgärder och för att utföra räddningsinsatser på lokal nivå.

De ska analysera sina risker och planera för att effektivt kunna hantera olyckor som inträffar. Det innebär också att de behöver ha utrustning och kompetens för detta. Kommunerna ska, så långt det är möjligt, ha beredskap för att kunna hantera sina egna risker.

För stora, komplexa eller sällan förekommande händelser, där kommunerna inte rimligen kan hålla tillräcklig beredskap på egen hand, förväntas de samverka med exempelvis andra kommuner.

Det är viktigt att samverkan sker redan när planering för insatser genomförs. Resurser som kommunen inte själv har och inte har möjlighet att införskaffa, behöver inventeras och alternativ tillgång till sådana planeras. Det kan exempelvis ske genom samverkansavtal med andra kommuner och privata aktörer eller genom samarbete med frivilliga förstärkningsresurser.

När resurserna inte räcker till

När en händelse är så stor, komplex eller långdragen att resurserna trots samverkan inte räcker till, har Myndigheten för civilt försvar förstärkningsresurser som kan stödja en insats. Resurserna kan bestå både av utrustning eller personal och i vissa fall både.

Förstärkningsresurserna finns inom följande områden

- skogsbrand
- översvämning
- strandnära oljeskadeskydd
- CBRN
- sök och räddning
- ledning och samverkan
- värdlandsstöd
- ambulansflyg
- att bistå personer med hemvist i Sverige som drabbas av en allvarlig händelse utomlands.

Länsstyrelserna har en stödjande och samordnande roll inom krisberedskapen. De har geografiskt områdesansvar på regional nivå och är en länk mellan lokala och regionala aktörer samt nationell nivå. De har därmed en viktig roll som sammanhållande länk inom och mellan län vid allvarliga händelser. De förväntas stödja och verka för

samordning av kommuners och andra aktörers åtgärder inom sitt område, exempelvis med inventering och koordinering av resurser.

Vid händelse som riskerar att påverka en eller flera kommuner i ett län, där lokala och regionala resurser riskerar att inte räcka till ska förfrågningar om nationella förstärkningsresurser samordnas genom regional nivå. Detta genomförs normalt via länsstyrelsen men kan, i samråd med länsstyrelsen, utföras av annan lämplig aktör så som ett räddningsledningssystemets central.

Vid händelser av mer tidskritiska karaktär kan, beroende på vilken resurs som efterfrågas, lokal aktör begära stöd av Myndigheten för civilt försvar direkt (läs skogsbrandsflyg) medan andra resurser efterfrågas direkt via ledningssystem eller SOS Alarm (läs CBRN-resurser och NUSAR).

Skogsbrand

För stöd vid skogsbränder har Myndigheten för civilt försvar branddepåer med släckutrustning, högkapacitetspumpar för vatten-transport och flygande resurser för brandbekämpning.

Branddepåer på 13 platser i landet

En branddepå består av tre containrar, främst med släckutrustning. Det följer inte med någon stödpersonal då utrustningen lånas ut om man inte kommer överens om annat med räddningstjänsten som förvarar resursen.

Depåerna förvaras hos olika räddningstjänster runt om i landet. Totalt finns 24 depåer, varav några utgörs av reservdepåer i myndighetens centrallager i Kristinehamn.

En depå innehåller bland annat:

- 23 km brandslang av olika dimension
- strål- och grenrör
- motorsprutor, bogserbara och bärbara
- vattenspridare
- slangupprullare
- motorsågar
- sexhjuling med släp.

Foto: Josefin Gullstrand

Översvämning

För översvämningssituationer har myndigheten resurser i form av:

- översvämningsbarriärer
- högkapacitetspumpar
- sandfyllningsmaskiner
- sandsäckar.

Samtlig materiel förvaras på centrallagret i Kristinehamn.

Barriärer

Myndigheten för civilt försvar har ca 6 000 m barriärer med en dämningshöjd på 80 cm.

När barriärerna används följer vid behov personal från myndigheten med inledningsvis och förevisar hur materielen ska användas. Det finns också maskiner för att fylla sandsäckar. De har sex operatörsplatser och en fyllningskapacitet på cirka 2 000 säckar i timmen. Kommunen som lånar maskinerna står själva för hjullastare och sand då maskinen används.

Pumpar

Myndigheten för civilt försvar har tre högkapacitetspumpar, var och en med en kapacitet på 20 m³/min. De kan pumpa stora vattenmängder, men bara korta sträckor.

Myndigheten har också två högkapacitetspumpar med en kapacitet på 5 m³/min. Dessa pumpar kan dessutom transportera vatten långa sträckor och lämpar sig därför både till insatser vid översvämning och vid skogsbrand. Pumpresursen har också delvis automatiserad slangutläggning och upprullning.

Då högkapacitetspumparna används följer personal med och sköter driften av dem.

Hur resursen efterfrågas

Gör förfrågan i formulär på Myndigheten för civilt försvars hemsida eller kontakta tjänsteman i beredskap, TiB.

Telefon 054-150 150, samtalet kopplas via SOS Alarm. Förfrågan bör samordnas och göras av Länsstyrelsen.

Strandnära oljeskadeskydd

Vid utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen som hotar att förorena ständer kan Myndigheten för civilt försvar stödja med särskild materiel. Materielen som finns är avsedd för att fanga upp olja eller andra skadliga ämnen som flyter på vatten eller för att skydda stränder från att förorenas. Resursens materiel kan även användas för att inleda akuta saneringsåtgärder av redan förorenade stränder. Vid insats följer inledningsvis personal från Myndigheten för civilt försvar med och förevisar hur materielen ska användas.

Materielen består bland annat av:

- Länsor för styrning och inneslutning av olja.
- Strandskyddsdukar för skydd av stränder.
- Pumpar och skimrar för upptagning av olja.
- Båtar och ATV för materiel- och persontransporter.
- Utrustning för upprättande av saneringsplats för saneringspersonal och enklare handverktyg.
- Storsäckar för mellanlagring av olja.

Oljeskyddsförråden finns på 6 platser

Oljeskyddsmaterielen finns placerad i Kustbevakningens miljöskyddsförråd i Malmö, Göteborg, Oskarshamn, Stockholm (Djurö) samt på Gotland och i Härnösand.

Hur resursen efterfrågas

Gör förfrågan i formulär på Myndigheten för civilt försvar hemsida eller kontakta tjänsteman i beredskap, TiB.

Telefon 054-150 150, samtalet kopplas via SOS Alarm. Förfrågan bör samordnas och göras av Länsstyrelsen.

Foto: Myndigheten för civilt försvar

CBRN

Vid kemikalieolyckor och händelser inom ramen för CBRN kan räddningstjänsten och andra myndigheter behöva stöd med kunskap och avancerad utrustning. Vid en sådan insats kan Myndigheten för civilt försvar stödja med materiel och särskilt utbildad personal.

Resurserna kan också stärka beredskapen vid planerade stora arrangemang som internationella möten och statsbesök. För sådana planerade händelser behöver Myndigheten för civilt försvar lyfta frågan till Regeringskansliet. Därför behöver förfrågan om stöd göras 6 månader i förväg.

De insatser som utförs inom ramen för räddningsinsats ska genomföras tillsammans med lokal räddningstjänst som bland annat ansvarar för ledningsstruktur, vattenförsörjning, viss saneringsförmåga m.m.

CBRN-resurserna består av:

- kemenheter
- saneringsenheter
- indikeringsenheter
- expertstöd genom Företagens kemberedskap.

Kemenheter

Kemenheterna kan exempelvis bistå med håltagning i tankfordon, pumpning av kemikalier, tätning av läckage, arbete i EX-miljö, impaktering och fackla energigaserna som eten, metan och gasol. Att fackla innebär att förbränna olika gaser som annars hade släppts ut i atmosfären eller omgivningen.

Enheterna finns på räddningstjänsterna i Luleå, Höga Kusten – Ådalen, Mälardalen, Skaraborg, Göteborg och Perstorp.

Saneringsenheter

Saneringsenheterna kan bistå med sanering av insatspersonal och sanering av materiel som används under insats. Vid planerade händelser kan enheten även utföra livräddande personsanering.

Enheterna finns på räddningstjänsterna i Piteå, Attunda och Göteborg.

Indikeringsenheter

Indikeringsenheterna syftar till att identifiera okända ämnen och avgöra hur farliga dessa är för människa och miljö. I första hand utförs direktanalys på skadeplats men prover kan också skickas till experter för vidare analys.

Indikeringsenheterna finns på räddningstjänsterna i Stockholm och Göteborg.

Hur resursen efterfrågas

Kontakta SOS Alarm för vidarekoppling till respektive räddningstjänst.

Företagens kemberedskap

Myndigheten för civilt försvar har ett avtal med ett antal industrier inom kemikaliesektorn, där företagen åtar sig att stödja räddningstjänsten vid en olycka med ammoniak, klor, svaveldioxid, natriumhydroxid, kaliumhydroxid, salpetersyra, saltsyra, svavelsyra, oleum och natriumhypoklorit. Stödet kan ges genom telefonrådgivning, eller vid behov också på plats med personal och material. Kommunen som har begärt stöd bekostar företagets medverkan.

Uppgifter om vilket företag som har expertkompetens för vilken produkt finns i beslutsstödet RIB och Myndigheten för civilt försvar ser gärna att man rådgör med MCF:s räddningstjänststöd först då de kan ha ytterligare tips på resurser. Räddningstjänststödet nås via Myndigheten för civilt försvars Tjänsteman i beredskap.

Hur resursen efterfrågas

Kontakta SOS Alarm eller företagets eget larmnummer direkt. Räddningstjänststöd nås via Myndigheten för civilt försvars Tjänsteman i beredskap.

Foto: Thomas Degeryd

Sök och räddning

Myndigheten för civilt försvars sök- och räddningsstyrka NUSAR (nationell urban sök och räddning), kan användas för att söka efter och rädda människor vid händelser med kollapsade byggnadskonstruktioner, till exempel orsakade av naturhändelser, olyckor, terrordåd eller krig.

Resursen är anpassad för svenska förhållanden och kan användas vid räddningsinsatser med kollapsade byggnadsverk. T.ex. vid naturhändelser, antagonistiska händelser, olyckor, terrordåd eller krig. Den består av både specialanpassat materiel och specialutbildad personal, och kan bland annat användas till att:

- Hitta människor i rasmassor.
- Bedöma hållfasthet i påverkade byggnadsverk.
- Stabilisera och forcera byggnadsdelar.
- Ta loss fastklämda och transportera människor ut ur rasmassor.
- Bistå sjukvårdspersonal vid losstagnation och förflyttning av skadade personer.

Myndigheten för civilt försvar har avtal med räddningstjänster som tillhandahåller resursen. Dessa kompletteras med byggnadsingenjörer samt hundekipage från Svenska Brukshundklubben (SBK).

Foto: David Norlin

Hur resursen efterfrågas

Kontakta SOS Alarm för vidarekoppling till närmaste avtalskommun.

Ledning och samverkan

Förstärkningsresursen för stöd till samverkan och ledning, FSOL, består av personer med bred erfarenhet och kunskap inom operativ hantering. Förmågan syftar till att stärka aktörens ledningsförmåga. FSOL är tänkt att kunna bistå alltifrån centrala myndigheter, länsstyrelser, regioner, kommuner och räddningstjänster.

FSOL kan bistå med:

- Stabschef, vilken kan gå in och ge coachande stöd till aktörens egen stabschef vid planering inför upprättandet av en stab samt under det löpande stabsarbetet. Befattningen kan även gå in och bemanna i funktionen.
- Metod- och processtöd krishantering bistår med strukturstöd och metodstöd inför organisering och/eller omorganisering av en krisorganisation/stab. Insatspersonen stöttar aktören exempelvis i att tillse att rätt funktioner upprättas, att staben är rätt strukturerad och att den eventuellt omstruktureras givet nya omständigheter.
- Stöd till strategisk kommunikation, vilken kan gå in och ge ett coachande stöd till en aktör kopplat till kommunikationsperspektivet i en hantering.
- Stöd till sambandsledning kan gå in och ge ett coachande stöd men kan även gå in i befattning som sambandsledare för att upprätta framförallt aktörsgemensamma sambandsplaner.

- Terminalpool – ett stort antal rakelterminaler finns till förfogande för utlåning.
- GIS-kompetens för stöd med prognoser, analyser och visualisering av lägesbilder som kan fungera som beslutsunderlag.

Stödet utgår från ”Gemensamma grunder – ramverk för ledning och samverkan”.

Hur resursen efterfrågas

Kontakta tjänsteman i beredskap, TiB.

Telefon 054-150 150, samtalet kopplas via SOS Alarm.

Värdlandsstöd

Att kunna ta emot internationell civil och humanitär hjälp när Sveriges resurser inte räcker till kan vara avgörande vid omfattande fredstida kriser och krig. Förstärkningsresursen för värdlandsstöd kan lämna stöd till exempelvis en räddningstjänst eller länsstyrelse då denna efterfrågar internationell hjälp.

Generellt finns det en god förmåga i Sverige att hantera olyckor och kriser. Det kan dock uppstå situationer när inte heller Sveriges samlade resurser räcker till och där vi behöver be om stöd från utlandet. Vid de omfattande skogsbränderna 2014 och 2018, togs exempelvis släckresurser emot från flera länder i Europa.

Vid en begäran om internationell hjälp, är det den aktör som begärt hjälpen som också ansvarar för att ta emot stödet på ett ordnat sätt. Då denna typ av händelser är sällan förekommande kan enskilda kommuner och länsstyrelser behöva stöd med kunskap och resurser för detta.

Förstärkningsresursen har till uppgift att stödja aktören som är ansvarig för insatsen med mottagning och koordinering av den internationella hjälpen. Den kan också bistå de inkommande stödresurserna i kommunikationen med svenska kontakter. Förstärkningsresursen är självförsörjande och medför egen kontors- och kommunikationsmateriel. Antalet personal och kompetenser anpassas efter behov.

Hur resursen efterfrågas

Kontakta tjänsteman i beredskap, TiB.

Telefon 054-150 150, samtalet kopplas via SOS Alarm.

Luftburen sjuktransport

Nationell beredskap för luftburen sjuktransportförmåga ligger hos regionerna. När regionernas egna luftburna sjuktransportförmåga inte räcker till vid en stor eller långdragen händelse, eller vid transporter från utlandet, har Myndigheten för civilt försvar i samverkan med Socialstyrelsen i uppdrag att tillhandahålla en förstärkningsresurs för denna typ av beredskap. Konceptet för luftburen sjuktransport i samarbete med Försvarmakten och Karolinska universitetssjukhuset utarbetades i början av 2022 och ersatte den resurs som kallades för Svenska Nationella Ambulansflyget (SNAM) som nu har utgått.

Luftburen sjuktransport kan användas när en större olycka eller katastrof inträffar och det blir aktuellt med en evakuering av patienter. En förfrågan kommer in till Myndigheten för civilt försvar om det skulle vara möjligt att genomföra en insats med resursen. Myndigheten kartlägger möjligheter och begränsningar i den efterfrågade insatsen, om insatsen bedöms som möjlig att genomföra kan Myndigheten för civilt försvar, efter samråd med Socialstyrelsen fatta beslut om att genomföra insatsen. Myndigheten för civilt försvar kan även få i uppdrag av regeringen att aktivera resursen i händelser för svenskar inte är inblandade.

Hur resursen efterfrågas

Kontakta Tjänsteman i beredskap,
Telefonnummer 054-150 150 (samtalet kopplas via SOS Alarm).

Stödstyrkan

För att Sverige snabbt ska kunna bistå personer med hemvist i Sverige som drabbas av en allvarlig händelse utomlands, finns den så kallade Stödstyrkan. Styrkan aktiveras efter förfrågan från Utrikesdepartementet (UD) och arbetar på deras uppdrag som ett stöd till ambassaden eller konsulatet i det berörda landet.

Stödstyrkan samordnas av Myndigheten för civilt försvar och består också av Socialstyrelsen, Polismyndigheten, Svenska Kyrkan, Röda Korset och Rädda Barnen. Styrkan är flexibel och sätts ihop utifrån de behov som finns när något inträffar.

Exempel på uppgifter som stödstyrkan kan bistå med:

- rekognoseringar och ta fram samlade lägesbilder
- hjälpa drabbade med information, krisstöd och sjukvård
- eftersök och registrering av drabbade
- organisera transport till säker plats för drabbade
- hantering och hemtransport av skadade och avlidna
- assisterade utresor och evakuering.

Hur resursen efterfrågas

Stödstyrkan aktiveras på begäran från Utrikesdepartementet, UD.

WiFi: KEN2018VSC1
Internet code
FNHFD3NR
(PASSWORD)

FOOD PACKAGE / VORLES
Paketet, lunch, middag
115 USD (Barn 10000
1000)

FOOD PACKAGE
Breakfast, lunch, dinner
115 USD (Barn 10000
1000)

**Myndigheten
för civilt försvar**